

กักกันพืชกับการกักกันด้านอารักขาพืชระหว่างประเทศ

อลงกต โพธิ์ดี^{1/} วาสนา ฤทธิไธสง^{1/}

Alongkot Phodee^{1/} Wasana Ridthaisong^{1/}

การเคลื่อนย้ายพืช และผลิตผลพืชระหว่างประเทศอาจทำให้เกิดความเสี่ยงในการนำเข้ามา (introduction) และการแพร่กระจาย (spread) ของศัตรูพืช ทั้งนี้ จากความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและการค้าระหว่างประเทศในปัจจุบันมีการขยายตัวอย่างรวดเร็วทำให้การนำเข้าและส่งออกพืช ผลิตผลพืช และวัสดุการเกษตรมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นความเสี่ยงอย่างยิ่งต่อการแพร่กระจายของศัตรูพืชจากแหล่งหนึ่งไปยังอีกแหล่งหนึ่ง รวมถึงส่งผลให้ความเสี่ยงในการแพร่กระจายของศัตรูพืชต่างถิ่นทวีความรุนแรงขึ้น ศัตรูพืชเหล่านี้สามารถสร้างความเสียหายต่อผลิตผลทางการเกษตร ความหลากหลายทางชีวภาพ และเศรษฐกิจของประเทศ หากไม่มีมาตรการควบคุมที่เหมาะสม ดังนั้น การกักกันพืช (plant quarantine) และการอารักขาพืชระหว่างประเทศ (international plant protection) จึงมีบทบาทสำคัญและเป็นกลไกหลักในการป้องกันและลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น

ความหมายการกักกันพืช

คำว่า “กักกัน” หมายถึง ไม่ให้ล่องพ้นเขตที่กำหนดไว้ หรือกำหนดเขตให้อยู่ ส่วนคำว่า “quarantine” มาจากคำว่า “quadraginta” ซึ่งเป็นภาษาละติน และ “quaranta” ซึ่งเป็นภาษาอิตาเลียน โดยทั้งสองคำนี้ มีความหมายว่า “สี่สิบ” แรกเริ่มเดิมทีคำว่า quarantine ถูกนำไปใช้เป็นช่วงระยะเวลาที่กักกันเรือที่เดินทางมาจากประเทศที่มีโรคภัยเรื้อรังกำลังระบาดอยู่ เช่น กาฬโรค อหิวาตกโรค ไข้เหลือง

ลูกเรือและผู้โดยสารจะถูกบังคับให้อยู่บนเรือซึ่งจอดอยู่ห่างฝั่งเป็นระยะเวลาหนึ่ง นานพอที่โรคภัยที่อาจจะติดมากับลูกเรือหรือผู้โดยสารจะปรากฏให้เห็น จึงจะได้รับอนุญาตให้ขึ้นฝั่งได้ เรื่องดังกล่าวนี้มีรายงานว่าเริ่มมีในประเทศแถบเมดิเตอร์เรเนียน ตั้งแต่ปลายศตวรรษที่ 14

ความหมายของคำว่า “กักกัน” ถูกนำมาใช้โดยเริ่มจากเรื่องราวของโรคมุขี มาเป็นเรื่องราวของโรคสัตว์ และต่อมาภายหลังครอบคลุมมาถึงศัตรูพืชด้วย โดยใช้คำว่า “กักกันพืช” ซึ่งตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า “plant quarantine” ซึ่ง “การกักกันพืช” หมายถึง กิจกรรมทั้งหมดที่มีรูปแบบเพื่อป้องกันการนำเข้า หรือการแพร่กระจายของศัตรูพืชกักกันชนิดต่าง ๆ หรือเพื่อทำให้มั่นใจในการควบคุมศัตรูพืชเหล่านั้นอย่างเป็นทางการ

การกักกันพืช: กลไกป้องกันการแพร่กระจายของศัตรูพืช

การกักกันพืชเป็นกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันการนำเข้า หรือการแพร่กระจายของศัตรูพืชกักกัน หรือเพื่อจำกัดผลกระทบทางเศรษฐกิจของศัตรูพืช โดยการนำตัวบทกฎหมายระเบียบข้อบังคับ หรือวิธีดำเนินการที่เป็นทางการใด ๆ มาใช้ เพื่อป้องกันมิให้ศัตรูพืชแพร่กระจายจากแหล่งหนึ่งไปยังอีกแหล่งหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นภายในประเทศหรือระหว่างประเทศ

^{1/} สำนักวิจัยพัฒนาการอารักขาพืช กรมวิชาการเกษตร ถ.พหลโยธิน ลาดยาว จตุจักร กรุงเทพฯ 10900

^{1/} Plant Protection Research and Development Office, Department of Agriculture, Phahonyothin Rd., Lat Yao, Chatuchak, Bangkok 19000. Thailand

ประเทศไทยได้ประกาศใช้ตัวบทกฎหมาย เรียกว่า “พระราชบัญญัติกักพืช พ.ศ. 2507” ซึ่งมีผลใช้บังคับ เมื่อวันที่ 19 มิถุนายน 2507 จนถึงปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมบางมาตรา โดยพระราชบัญญัติกักพืช (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติกักพืช (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2551 เพื่อให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพการณ์ในเวลานั้น ๆ โดยกฎหมายว่าด้วยการกักพืชนี้จะมอบอำนาจหน้าที่ ตามกฎหมายให้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกรมวิชาการเกษตร ซึ่งจากกฎหมายนี้ สามารถ ยกร่างระเบียบข้อบังคับสุขอนามัยพืชต่าง ๆ หรือ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขได้

การอารักขาพืชระหว่างประเทศ: กรอบความร่วมมือ ระดับโลก

การกักกันพืชของแต่ละประเทศจะดำเนินการ ภายใต้กรอบของ “อนุสัญญาว่าด้วยการอารักขาพืช ระหว่างประเทศ (International Plant Protection Convention)” ซึ่งเป็นอนุสัญญาที่อยู่ภายใต้ความ รับผิดชอบขององค์การอาหารและเกษตรแห่ง สหประชาชาติ (FAO) ปัจจุบันมี 185 ภาควิชาสัญญา โดยประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นภาควิชาสัญญา ลงนาม เมื่อวันที่ 6 ธันวาคม 2494 และให้สัตยาบันเมื่อวันที่ 16 สิงหาคม 2521 ทั้งนี้ อนุสัญญาว่าด้วยการอารักขาพืช ระหว่างประเทศ ฉบับตัวบทแก้ไขใหม่ที่ได้รับการ อนุมัติโดยที่ประชุมสมัชชาขององค์การอาหารและเกษตร แห่งสหประชาชาติ ในสมัยประชุมที่ 29 เมื่อเดือน พฤศจิกายน 2540 (ค.ศ. 1997) ซึ่งภาควิชาสัญญาต่าง ๆ

- *โดยการยอมรับ* ความจำเป็นสำหรับ ความร่วมมือระหว่างประเทศในการควบคุมศัตรูพืช และผลิตผลพืช และในการป้องกันการแพร่กระจาย ระหว่างประเทศ และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การนำเข้า มาในพื้นที่ที่อยู่ในอันตราย

- *โดยการยอมรับ* ว่ามาตรการสุขอนามัยพืช ควรมีการชี้แจงได้ตามหลักวิชาการ โปร่งใส และ ไม่ควรนำมาใช้ในรูปแบบที่ประกอบกันให้เป็นไม่ว่า วิธีการเลือกปฏิบัติตามอำเภอใจหรือปราศจากเหตุผล

หรือข้อจำกัดที่แอบแฝง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการค้า ระหว่างประเทศ

- *โดยความปรารถนา* ที่จะให้มั่นใจ การประสานงานอย่างใกล้ชิดของมาตรการที่มี การกำกับให้เข้าสู่ความมุ่งหมายเหล่านี้

- *โดยความปรารถนา* ที่จะจัดให้มีกรอบ สำหรับการพัฒนาและการประยุกต์ใช้มาตรการ สุขอนามัยพืชที่ปรับให้กลมกลืน และการขยายความ มาตรฐานสากลถึงผลที่เกิดผลนั้น

- *โดยการคำนึงถึง* หลักการที่ได้รับการ รับรองในระดับสากลที่ใช้ควบคุมการป้องกันสุขภาพ ของพืช มนุษย์ และสัตว์ และสิ่งแวดล้อม

- *โดยการสังเกต* ข้อตกลงที่ได้สรุปเป็นผล มาจากการเจรจาการค้าพหุภาคีรอบอุรุกวัย รวมถึง ความตกลงว่าด้วยการใช้บังคับมาตรการสุขอนามัย และสุขอนามัยพืช (Agreement on the Application of Sanitary and Phytosanitary Measures) ได้ตกลงกัน ทั้งสิ้น 23 มาตรา (ARTICLE) ซึ่งมาตรา 4 (ARTICLE IV) “บทบัญญัติทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมการเกี่ยวกับ องค์การสำหรับการอารักขาพืชแห่งชาติ” ได้ระบุไว้ โดยสรุปได้ดังนี้

1. ภาควิชาสัญญาจะต้องจัดเตรียมอย่าง สุดความสามารถสำหรับองค์การอารักขาพืชแห่งชาติ (National Plant Protection Organization) อย่างเป็น ทางการ โดยมีหน้าที่รับผิดชอบหลักที่กำหนดไว้ใน มาตรานี้

2. ความรับผิดชอบขององค์การอารักขาพืช แห่งชาติอย่างเป็นทางการจะต้องรวมถึงสิ่งต่อไปนี้ เช่น การออกใบรับรองที่เกี่ยวข้องกับระเบียบ ข้อบังคับสุขอนามัยพืชของภาควิชาสัญญาผู้นำเข้า การเฝ้าระวัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับวัตถุประสงค์ของ การรายงานการเกิดขึ้น การระบาด และการแพร่กระจาย ของศัตรูพืช และการควบคุมศัตรูพืชเหล่านั้น การตรวจสอบสินค้าที่ส่งมอบและการกำจัดการเข้า ทำความเสียหายหรือการฆ่าเชื้อโรคในสินค้าที่ส่งมอบ ที่เป็นพืชและผลิตผลพืชที่เคลื่อนย้ายระหว่างประเทศ การดำเนินการวิเคราะห์ความเสี่ยงศัตรูพืช และการ ฝึกอบรมและการพัฒนาพนักงาน

3. ภาคิ์คู้สัญญาจะต้องจัดเตรียมอย่าง
สุดความสามารถเพื่อการกระจายข้อมูลภายในอาณาเขต
ของตนเกี่ยวกับศัตรูพืชควบคุมและวิธีการป้องกันและ
ควบคุม การวิจัยและการสอบสวนในด้านการอารักขาพืช
การออกระเบียบข้อบังคับสุขอนามัยพืช และการ
ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่อาจจำเป็นสำหรับการปฏิบัติ
ตามอนุสัญญา

นอกจากนี้ อนุสัญญาว่าด้วยการอารักขาพืช
ระหว่างประเทศได้พัฒนา “มาตรฐานระหว่างประเทศ
ว่าด้วยมาตรการสุขอนามัยพืช (International Standards
for Phytosanitary Measures)” ทั้งนี้ ข้อมูล ณ เดือน
มีนาคม 2568 มีมาตรฐานที่ได้รับการรับรองแล้ว
46 ฉบับ (ฉบับที่ 30 กำลังถูกเพิกถอน) โดยมาตรฐาน
นี้บางฉบับมีภาคผนวก (Annex) ที่เกี่ยวเนื่อง ได้แก่
ระเบียบวิธีการวินิจฉัย (Diagnostic Protocol) 34 ฉบับ
การปฏิบัติหรือการบำบัดด้านสุขอนามัยพืช
(Phytosanitary Treatment) 43 ฉบับ และมาตรฐาน
สินค้า (Commodity Standard) 1 ฉบับ ซึ่งมาตรฐาน
เหล่านี้ได้รับการยอมรับโดยคณะกรรมการมาตรการ
สุขอนามัยพืช (Commission on Phytosanitary
Measures) ภายใต้กรอบขององค์การอาหารและ
เกษตรแห่งสหประชาชาติ เพื่อเป็นมาตรฐานระหว่าง
ประเทศในการปกป้องเกษตรกรรมยั่งยืนและ
เสริมสร้างความมั่นคงทางอาหารโลก ปกป้องสิ่งแวดล้อม
ป่าไม้ และความหลากหลายทางชีวภาพ และส่งเสริม
การพัฒนาเศรษฐกิจและการค้า

อนึ่ง “ความตกลงว่าด้วยการใช้บังคับมาตรการ
สุขอนามัยและสุขอนามัยพืช” ภายใต้องค์การการค้าโลก
(WTO) ระบุไว้ว่าไม่มีการห้ามสมาชิกจากการนำมาใช้
หรือการบังคับใช้มาตรการที่จำเป็นเพื่อป้องกันชีวิต
หรือสุขภาพมนุษย์ สัตว์ หรือพืช ภายใต้ข้อกำหนดว่า
จะต้องไม่นำมาตรการเหล่านั้นไปใช้ในลักษณะ
ที่ก่อให้เกิดวิธีการของการเลือกปฏิบัติตามอำเภอใจ
หรือที่ไม่มีเหตุผลระหว่างสมาชิกในกรณีมีเงื่อนไข
เดียวกันทั่วไป หรือข้อจำกัดทางการค้าระหว่าง
ประเทศโดยแอบแฝง

บทบาทของกลุ่มวิจัยการกักกันพืชกับภารกิจ ด้านอารักขาพืชระหว่างประเทศ

กรมวิชาการเกษตรในฐานะองค์การอารักขาพืช
แห่งชาติที่เป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์การสร้าง
ขีดความสามารถด้านสุขอนามัยพืชแห่งชาติของ
อนุสัญญาว่าด้วยการอารักขาพืชระหว่างประเทศ
และเป็นหน่วยงานรับผิดชอบในการควบคุมกำกับ
ดูแลพระราชบัญญัติกักพืช พ.ศ. 2507 และที่แก้ไข
เพิ่มเติม และมีหน้าที่รับผิดชอบต่าง ๆ ตามที่กำหนด
ไว้ในอนุสัญญาว่าด้วยการอารักขาพืชระหว่างประเทศ
โดยแบ่งส่วนราชการซึ่งมีสำนักวิจัยพัฒนาการ-
อารักขาพืชที่มีภารกิจเกี่ยวกับการศึกษา ค้นคว้า วิจัย
สำรวจ รวบรวม เฝ้าระวังและจำแนกเกี่ยวกับแมลง
สัตว์ศัตรูพืช โรคพืช วัชพืช และการกักกันพืช รวมทั้ง
วิธีป้องกันและกำจัดที่เหมาะสม รวมถึงการให้บริการ
วิชาการ เตือนภัยศัตรูพืช และเทคโนโลยีด้านอารักขาพืช
แก่เจ้าหน้าที่ เกษตรกร เอกชน และหน่วยงานอื่น
ที่เกี่ยวข้อง

“กลุ่มวิจัยการกักกันพืช” เป็นกลุ่มวิจัยหนึ่ง
ภายใต้สำนักวิจัยพัฒนาการอารักขาพืช ซึ่งมีบทบาท
หน้าที่ในแต่ละกลุ่มงานที่เกี่ยวข้องกับภารกิจด้าน
การอารักขาพืชระหว่างประเทศ ดังนี้

1. กลุ่มงานวิเคราะห์ความเสี่ยงศัตรูพืช
มีหน้าที่ ดำเนินการวิเคราะห์ความเสี่ยงศัตรูพืช
และกำหนดมาตรการสุขอนามัยพืชต่าง ๆ รวมถึง
ข้อกำหนดการนำเข้าด้านสุขอนามัยพืช ซึ่งเป็นมาตรการ
สุขอนามัยพืชเฉพาะที่จัดทำขึ้นโดยประเทศไทย
เกี่ยวกับสินค้าที่ส่งมอบซึ่งเคลื่อนย้ายเข้าสู่ประเทศ
ที่ผ่านมาได้ดำเนินการวิเคราะห์ความเสี่ยงศัตรูพืช
และกำหนดข้อกำหนดการนำเข้าด้านสุขอนามัยพืช
โดยออกเป็นประกาศกรมวิชาการเกษตรซึ่งอาศัยอำนาจ
ตามความในมาตรา 8 (2) แห่งพระราชบัญญัติกักพืช
พ.ศ. 2507 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติกักพืช
(ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2551 เช่น เงื่อนไขการนำเข้าเมล็ดพันธุ์
พริก มะเขือ มะเขือเทศ และข้าวโพดจากทุกแหล่ง
เงื่อนไขการนำเข้าผลแอปเปิลสดจากเกาหลีใต้ ญี่ปุ่น
เนเธอร์แลนด์ เบลเยียม เยอรมนี โปแลนด์ ฝรั่งเศส
อิตาลี ตุรกี เคนาดา อเมริกา ชิลี แอฟริกาใต้ ออสเตรเลีย

นิวซีแลนด์ นอกจากนี้ ยังมีผลไม้สดอื่น ๆ อาทิ ส้ม องุ่น อะโวคาโด แอปริคอต เชอร์รี่ กีวี เมล่อน เนคทารีน ท้อ สาลี่ พลัม พลัม ทับทิม สตรอเบอร์รี่ จากอีกหลายแหล่ง รวมถึงผลิตผลพืชอื่น เช่น มะพร้าว มันสำปะหลัง ข้าวโพด อ้อย ยาสูบ มันฝรั่ง เป็นต้น

นอกจากการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าพืช และผลิตผลพืชแล้ว ยังดำเนินการเกี่ยวกับการจัดทำข้อมูลทางวิชาการ (technical information) เพื่อประกอบการยื่นขอการเข้าสู่ตลาด (market access) ของสินค้าเกษตรของไทยส่งออกไปยังต่างประเทศ เช่น มะม่วง มังคุด ลำไย พุเรียน ส้มโอ

2. **กลุ่มงานวินิจฉัยศัตรูพืชกักกัน** มีหน้าที่ดำเนินการตรวจสอบ การทดสอบ การวินิจฉัยศัตรูพืชเกี่ยวกับศัตรูพืชที่มีความสำคัญทางกักกันพืชของสินค้าเกษตรที่นำเข้าและส่งออก เพื่อเป็นการสกัดกั้น (interception) ศัตรูพืช ทั้งนี้ การวินิจฉัยศัตรูพืชหรือการบ่งชี้ชนิดของศัตรูพืชอาจเกี่ยวเนื่องถึงกลุ่มวิจัยต่าง ๆ ภายในสำนักวิจัยพัฒนาการอารักขาพืช เช่น กลุ่มกีฏและสัตววิทยา กลุ่มวิจัยโรคพืช กลุ่มวิจัยวัชพืช รวมถึง การปฏิบัติงานร่วมกับด่านตรวจพืช สำนักควบคุมพืชและวัสดุการเกษตร ในการพิสูจน์ยืนยันการนำเข้าว่าสินค้าที่ส่งมอบเป็นไปตามข้อกำหนดการนำเข้าด้านสุขอนามัยพืชหรือไม่ เช่น การสุ่มตัวอย่างและการทดสอบ การตรวจสอบด้วยสายตา (การตรวจสอบทางกายภาพ) เพื่อหาศัตรูพืชและสิ่งปนเปื้อนที่ต้องห้ามอื่น ๆ การพิสูจน์ยืนยันการบำบัดด้วยความเย็นระหว่างการขนส่ง

สำหรับสินค้าเกษตรส่งออก ได้ดำเนินการพัฒนา ส่งเสริมและอำนวยความสะดวกการส่งออก เช่น การตรวจสอบแปลงพืชเพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์ และออกผลการตรวจสอบว่าในระหว่างฤดูการเจริญเติบโตปลอดจากศัตรูพืชควบคุมตามที่ประเทศคู่ค้ากำหนด การออกผลการทดสอบหรือการพิสูจน์ยืนยันผลการทดสอบจากห้องปฏิบัติการอื่นที่กรมวิชาการเกษตรให้การยอมรับ เพื่อประกอบการขอและออกใบรับรองสุขอนามัยพืช

3. **กลุ่มงานกำจัดศัตรูพืชกักกัน** มีหน้าที่ทดสอบวิธีการปฏิบัติหรือการบำบัดที่เกี่ยวข้อง

กับศัตรูพืชควบคุมต่าง ๆ ของประเทศผู้นำเข้า เพื่อเป็นวิธีดำเนินการสำหรับการฆ่า การหยุดยั้งการทำงาน หรือการกำจัดศัตรูพืชออกไป หรือการทำให้ศัตรูพืชเป็นหมัน หรือการทำให้พ้นสภาพความมีชีวิต เช่น การบำบัดด้วยความร้อน การฉายรังสี การรมแก๊สกับสินค้าเกษตรเพื่อการส่งออก ตลอดจนการออกใบรับรองสุขอนามัยพืชกับสินค้าที่ประเทศผู้นำเข้ามีมาตรการสุขอนามัยพืชเฉพาะ เช่น การส่งออกมะม่วง มังคุด และส้มโอไปยังญี่ปุ่น

4. **กลุ่มงานเฝ้าระวังศัตรูพืชกักกัน** มีหน้าที่ดำเนินการเฝ้าระวัง เพื่อรวบรวมและบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการเกิดขึ้นหรือการไม่ปรากฏของศัตรูพืช โดยการสำรวจ การติดตาม หรือวิธีดำเนินการอื่น ๆ ซึ่งปฏิบัติงานร่วมกับกลุ่มวิจัยต่าง ๆ ภายในสำนักวิจัยพัฒนาการอารักขาพืช ซึ่งที่ผ่านมาได้ดำเนินการสำรวจและติดตาม รวมถึงการรายงานการเกิดขึ้น การปรากฏ หรือการไม่ปรากฏของศัตรูพืช ตลอดจนการควบคุมไปยังอนุสัญญาว่าด้วยการอารักขาพืชระหว่างประเทศ เช่น หนอนกระทู้ข้าวโพดลายจุด (*Spodoptera frugiperda*) หนอนซอนใบมะเขือเทศ (*Phthorimaea absoluta*) ไวรัสสาเหตุโรคใบด่างมันสำปะหลัง (*Sri Lankan cassava mosaic virus*) นอกจากนี้ ยังได้ดำเนินการการสำรวจและติดตามสถานะของศัตรูพืชเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการเข้าสู่ตลาดสินค้าเกษตรของไทย รวมถึงการเฝ้าระวังศัตรูพืชที่ยังไม่ปรากฏพบในประเทศไทย และศัตรูพืชที่เป็นข้อกังวลของคู่ค้า ซึ่งงานกักกันพืชถือเป็นเครื่องมือเชิงปฏิบัติหรือวิธีดำเนินการด้านสุขอนามัยพืช ส่วนการอารักขาพืชระหว่างประเทศเป็นแนวทางเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ โดยทั้งสองส่วนเสริมกัน ทั้งนี้ งานกักกันพืชช่วยในการสกัดกั้น การปฏิเสธสินค้าที่ส่งมอบที่นำเข้า เนื่องจากความผิดพลาดที่ไม่ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับสุขอนามัยพืช หรือการตรวจพบศัตรูพืช ในขณะที่ทำการตรวจสอบหรือทดสอบสินค้าที่ส่งมอบที่นำเข้า ในขณะที่การอารักขาพืชระหว่างประเทศช่วยสร้างระบบป้องกันที่ครอบคลุมทั้งระดับชาติและนานาชาติ

แม้ว่าการกักกันพืชจะเป็นมาตรการกักกัน
ดูแลที่สำคัญ แต่อาจไม่เพียงพอ เนื่องจากการค้า
ระหว่างประเทศมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว
การพัฒนาระบบอารักขาพืชระหว่างประเทศจึงมี
ความจำเป็นเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง เช่น การใช้
เทคโนโลยีชีวภาพในการตรวจสอบศัตรูพืช การใช้
ฐานข้อมูลกลางในการแลกเปลี่ยนข้อมูล และการ
เสริมสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศ ตลอดจนการ
พัฒนา ปรับปรุงแก้ไขตัวบทกฎหมายด้านการกักกัน
พืชให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพการณ์และ
อนุสัญญาว่าด้วยการอารักขาพืชระหว่างประเทศ

สุดท้ายนี้ จะเห็นได้ว่าการกักกันพืชและการอารักขาพืช
ระหว่างประเทศมีบทบาทสำคัญต่อความมั่นคง
ทางการเกษตรของประเทศ โดยเฉพาะในยุคที่การค้า
และการเคลื่อนย้ายสินค้าเกษตรเป็นไปอย่างรวดเร็ว
และไร้พรมแดน การผนวกทั้งสองแนวทางเข้าด้วยกัน
จะช่วยให้ประเทศไทยสามารถป้องกัน ควบคุม และ
ลดความเสี่ยงจากศัตรูพืชต่างถิ่นหรือศัตรูพืชกักกันได้
อย่างยั่งยืน

เอกสารประกอบการเรียบเรียง

กรมวิชาการเกษตร. 2533. การกักกันพืชในประเทศไทย.
เอกสารวิชาการ เล่มที่ 13 ฝ่ายวิชาการกักกันพืช
กองควบคุมพืชและวัสดุการเกษตร. กรุงเทพฯ.
83 หน้า.

FAO (Food and Agriculture Organization of the
United Nations). 2025. International Plant
Protection Convention. Available at: [https://
www.ippc.int/en/](https://www.ippc.int/en/). Accessed: September
15, 2025.

IPPC Secretariat. 2023. Glossary of phytosanitary
terms. International Standard for
Phytosanitary Measures No. 5. Rome,
FAO on behalf of the Secretariat of the
International Plant Protection Convention.
IPPC Secretariat. 2024. International Plant
Protection Convention (1997). Second
edition. Rome, FAO on behalf of the
Secretariat of the International Plant
Protection Convention.

Johanna, M. 2018. The Origin of the Word
'Quarantine'. Available at: [https://
www.sciencefriday.com/articles/the-origin-
of-the-word-quarantine/](https://www.sciencefriday.com/articles/the-origin-of-the-word-quarantine/). Accessed:
September 15, 2025.

WTO (World Trade Organization). 2025. Agreement
on the Application of Sanitary and
Phytosanitary Measures. Available at:
[https://www.wto.org/english/docs_e/le
gal_e/sps_e.htm](https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/sps_e.htm). Accessed: September
15, 2025.